

СОЦІАЛЬНА СФЕРА - БАРОМЕТР СОЦІАЛЬНОГО СПОКОЮ І ЗЛАГОДИ СУСПІЛЬСТВА

Доповідач: Журба Т., студентка групи Юм – 82 СумДУ

Науковий керівник: Рєзнік М.М., викладач кафедри права

Соціальна сфера - особлива галузь нашої держави, своєрідний барометр соціальної злагоди. Соціальне страхування в Україні має відповідати вимогам конституційного права, контролюватися державою з публічним висвітленням у засобах масової інформації.

В Україні сформована трирівнева пенсійна система, перевага якої полягає в тому, що вона ліквідує «зрівнялівку» в пенсійному забезпеченні: більшу пенсію одержуватиме той, хто працював більше років і одержував вищу зарплату.

Позитивними сторонами сучасних економіко-правових перетворень у соціальній сфері також є персоніфікація внесків і страхова солідарність. Інститут соціального страхування, з одного боку, пов'язаний із компенсаційним характером страхових внесків, а з іншого - законодавчо гарантує кожній застрахованій особі відповідний розмір допомоги й послуг [1, с. 6].

Але, незважаючи на деякі поліпшення, соціальний стан країни потребує системних змін, реформування пенсійної реформи є гострою справою.

Нині в Україні видатки на пенсійні виплати випереджаючими темпами зростають порівняно із заробітною платою, що суперечить основному принципу фінансової стабільності пенсійної системи, адже спричиняє появу дефіциту коштів бюджету Пенсійного фонду. Незважаючи на покриття цього дефіциту коштами державного бюджету, саме його існування є серйозною проблемою, яка потребує невідкладного вирішення. Ще одним негативним моментом є від'ємна еластичність соціальних витрат стосовно номінального зростання валового внутрішнього продукту [2, с. 103].

На сьогодні досить важливою проблемою є дублювання окремих функцій фондів соціального страхування. Запровадження загальної для всіх фондів процедури стягнення і обліку страхових внесків є фактором підвищення ефективності адміністративного управління системою соціального страхування і зменшення дефіциту бюджетних фондів [3, с.118].

Перехід на адресне надання соціальної допомоги не досяг довгострокового ефекту, оскільки не забезпечував захисту населення від соціальних ризиків.

В умовах ринку перехід на принцип адресності має поєднуватись з процесом зміни натуральних пільг на цільові грошові виплати - компенсації. Заміна передбачає попередню інвентаризацію пільг, створення особливого реєстру певної категорії громадян, які потребують державної соціальної допомоги. Конкретним інструментом реалізації цих завдань стане Єдиний державний автоматизований реєстр [4, с. 29].

Попре те, що Концепція соціального забезпечення населення України та Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування були спрямовані на перехід від бюджетного до страхового принципу фінансування певних напрямів соціальних видатків, створення нових механізмів управління коштами соціального страхування на основі паритетності представників від застрахованих осіб, роботодавців та держави, вітчизняна модель соціального страхування функціонує без чіткого визначення механізмів контролю з боку соціальних партнерів [5, с. 2]. Останнє визначає необхідність у системних змінах, бо саме адекватна законодавча база з питань праці та соціального захисту населення в Україні має стати неодмінною передумовою зростання довіри до держави усіх верств населення і, насамперед, найбільш соціально вразливих.

Усвідомлення необхідності створення нової концепції соціальної політики вже вийшло на рівень конкретних дій. Прийнято низку рекомендацій Уряду Фонду загальнообов'язкового соціального страхування, органам місцевого самоврядування щодо вдосконалення системи соціального страхування [6, с. 29].

Отже, реформування зазначеної системи доцільно здійснювати на основі:

- чіткого визначення джерел і розмірів фінансування за різними видами соціального страхування;
- усунення дублювання функцій;
- удосконалення методів контролю й підвищення ролі соціальних партнерів в управлінні соціальним страхуванням;
- збереження соціальних гарантій;
- створення економічних передумов зростання заробітної плати як найвищого фактору соціального страхування.

Також доцільно вдосконалити методологію формування соціально орієнтованої бюджетної політики країни. Для цього потрібно:

- оптимізувати механізм регулювання соціальних витрат;

- перейти від розподільного визначення обсягів фінансування соціальних витрат до формування їх у соціальному блоці бюджету;
- удосконалити між бюджетні відносини. Поступове співвідношення джерел фінансування за рахунок державних і місцевих коштів має становити 10 до 90;
- скласти проекти регіональних соціальних бюджетів.

Загалом, аналізуючи систему соціального страхування в Україні як складову соціального забезпечення необхідно наголосити, що вона потребує сьогодні концептуальних змін, адекватних сучасним соціально - економічним реаліям у країні. Для цього, зокрема, необхідно перейти від системи мінімальних соціальних виплат до системи соціальних стандартів, що забезпечують якісно нових рівень життя.

Вирішення проблемних питань перелічених вище дозволить зберегти курс на провадження пенсійної реформи, на збереження страхових принципів пенсійного забезпечення, а також створить передумови для здорових тенденцій в економіці, суспільства, зростання народного добробуту чим забезпечить поліпшення якісних показників вітчизняної економіки, зростання реального валового внутрішнього продукту, поглиблення курсу ринкових перетворень.

Література

- 1.Новіков В. Актуальні питання реформування системи соціального захисту населення / В. Новіков // Україна: аспекти праці. – 2005. - № 4. – с.6.
- 2.Беліков О. Державні гарантії соціального захисту в умовах економічної кризи / О. Беліков // Юридичний журнал. – 2009. - № 6. – с. 103 – 107.
- 3.Зезека Н. До питання реформування ефективної соціальної політики України / Н. Зезека // Підприємництво, господарство і право. – 2009. - № 4. – с. 117 – 119.
- 4.Трухова Г. Держава як об'єкт соціального партнерства / Г. Трухова // Підприємництво, господарство і право. – 2007. - № 1. – с. 27 – 30.
- 5.Тимофєєва О. Нагальні проблеми соціального захисту населення України / О. Тимофєєва // Праця і зарплата. – 2004. - № 30. – с.2.
- 6.Стаховська Н. Соціальне забезпечення чи захист? / Н. Стаховська // Підприємництво, господарство і право. – 2000. - № 8. – с. 54 – 57.